

1884-07-08

Afsender  
J. C. Jacobsen

Modtager  
Frants Djørup

Type:  
Brev

Sprog:  
Dansk

Afsendersted:  
Domodossola

Arkivplacering:  
FA 2-006-000024, F 3.pdf

Emneord:  
Familiestrid, rejsebrev, rejsebreve

### Dokumentindhold

Et meget velformuleret og typisk J. C. Jacobsen-rejsebrev med eksistentielle overvejelser og detaljerede naturbeskrivelser. Han beskriver i brevet sit ulykkelige forhold til Carl og kommer med betragtninger over, hvad han har gjort forkert. Det originale brev er i privateje.

### Transskription

Domodossola. 8 Juli 84  
Syd for Simplon-Passet

Kjære Frantz.

Det er vist længe siden at jeg har skrevet til dig fra mine Rejser, thi jeg har jo været vant til at færdes uophørligt fra Morgen til Midnat og har derfor ikke faet Tid og Ro til at skrive mere end det aller Nødvendigste til Hjemmet og til Bryggeriet. Nu er det lidt anderledes. Jeg kan mærke, at det i min nuværende Alder er det fornuftigste at fare lidt mere med Lempe og ikke at fordre for meget af de physiske Kræfter. Jeg gjør derfor i Regelen kortere Dagreiser og travler ikke uophørligt omkring, men standser naar jeg mærker, at jeg er træt. Dette gjælder da især her i det deilige Italien, hvis Varme imidlertid tager endeel paa Kræfterne og naturligt indbyder til dolce far niente. Men det strider nu engang mod mit inderste Væsen at "fare niente" og naar jeg ikke kan fare omkring ude, maa jeg bestille noget hjemme, der kan beskjæftige min Tanke..- Jeg er derfor bleven saa flittig en Brevskriver at jeg venter ug+ derfor baade fra Teplitz og Carlsberg og da jeg for Øieblikket ingen Pligter har i disse 2 Retninger, er Du, som min ældste Ven, den nærmeste Gjenstand for mine Tanker her i det Fjerne.- Jeg har, Gud skee Lov! altid beskjæftiget mig meget med Selvbetragtninger og Selvprøvelse men i det daglige, travle Liv kunne de ikke udvikle sig saaledes som under den Ensomhed og Ro jeg nu nyder paa Reisen og ikke mindst naar jeg efter gammel Sædvane tilbringer nogen Tid i stille Betragtninger i de ærværdige catholske Kirker, der altid staae aabne og som ved deres hele Ordning og aandelige Character virke ganske anderledes paa Sindet end en protestantisk Kirke.

Jeg har da atter og atter spurgt mig selv, om jeg kunde og burde have handlet anderledes i Forhold til Carl, end jeg har gjort og derved

undgaaet den sørgelige Skygge, som hviler over mit Livs Aften, men jeg har efter den ivrigste og alvorligste Prøvelse ikke fundet Andet, som jeg har Grund til at fortryde, end at jeg stillede ham altfor gunstigt som Brygger og derved altfor hurtigt, langt hurtigere end jeg anede, gjorde ham til en rig Mand. Dajeg begyndte at mærke, at mit Exempel ikke var tilstrækkeligt til at lære ham "Nøisomhed" og at den forfængelige Storheds Dæmon havde grebet ham, var han saa gammel, at han ikke vilde høre paa mine Formaninger, endmindre lade sig belære. Derved var altsaa intet at gjøre. Senere, da jeg selv maatte overtage mit Filialbryggeri, gav

jeg ham ikke alene Grund og Penge til at bygge sit nye Bryggeri ligesaa stort som begge mine, men gav endog mit Samtykke til at han maatte benytte det underfundigt tilranede Navn Ny Carlsberg i Haab om at derved idetmindste kunde tilveiebringes Fred i Familielivet. Men Alt forgjæves! Da han saae, at jeg byggede flere Kjældre (i det yderste Øieblik) og at hans Bryggeri derved tabte Udsigten til at blive det største i Norden, gik han fra Sands og Samling og bar sig ad som en uvorn Dreng. Jeg kan ikke omvende ham og han vil heller ikke høre andres Røster, hvis der er overhovedet er andre end hans Moder, somundlade at snakke ham efter Munden, thi Smigrere har han som en rig Mand alt for mange af. Mit eneste Haab er, at Livets Sorger og Gjenvordigheder engang med Tiden kan vende hans Blik mod hans eget indre, men den Dag oplever jeg neppe.- For mit Vedkommende faaer det at være, thi jeg har gennemgaaet saa meget, at jeg er hærdet til at bære hvad det skal være og jeg er har i mit Liv saamegen Opmuntring og Tilfredsstillelse at jeg ma være Taknemmelig for alt det Gode jeg har nydt og den Dag idag nyder. Men for min stakkels Kone er det tungt at lide som hun gjør og det falder hende vanskeligt at tilegne sig det Eneste, der kan holde hende oppe: Resignation og Taalmodighed.-

---  
d. 9<sup>de</sup> Juli  
Baveno ved Lago Maggiore

Det er dog paafaldende hvilken Indflydelse ydre Forhold, Lys og Mørke, Solskin og slet Veir, etc. kunne have paa Ens Sind og Stemning! Igaar Aftes blev Luften efter en klar men Varm Dag lidt overtrukken og trykkende Lummer som en Italiensk Sciroccoluft kan være og det

Værelse hvori jeg boede, var indknebt og uden Udsigt. Alt dette gjorde mig nedstemt og fremkaldte uvilkaarligt alle de mørke Betragtninger, som boe i Sjælens Inderste.- Idag er Alt anderledes; jeg boer i en komfortabel Leilighed lige ved Breden af Lago Maggiore med Udsigt over den prægtige Sø, der med den omgivende Krands af mægtige og maleriske Bjergformer, straalere i det fulde Sollys, medens Luften er forfrisket af længe vedholdende Tordenveir i Aftes og ud paa Natten. Jeg brød op hertil tidligt i Morges i det skønneste Veir og har derefter i en lille Robaad gjort Touren til begge Øerne med dderes rige og yppige Vegetation af Orange og Magnolia-Lunde, mægtige Cypresser og tropiske Planter, osv. osv. I en saadan Omgivelse føler man atter Livslysten vaagne og Naturens Skønhed vækker atter Livsaanderne ved sine mægtige Vingeslag. Men man bør kun nippe til Nydelsens Bæger, ikke lade sig beruse deraf, thi ellers

slapper Nydelsen istedetfor at oplive og styrke til nyt Arbejde. I overmorgen gaaer jeg derfor nord paa gennem Gotthardts Tunnelen til Zürich og derfra atter til de resterende Forretninger i Nürnberg, Frankfurt, Wiesbaden, Mainz osv. til de Arbeider, der vente mig i Hjemmet.

Jeg har havt og venter fremdeles at faae rigt Udbytte i mange Henseender - ogsaa hvad Ro i Sindet angaaer - af denne Reise og jeg maa være Forsynet meget taknemmelig for, at jeg i min Alder har kunnet foretage en saadan og endnu engang lære meget derved. Jeg haaber, at det fremdeles gaaer regelmæssigt fremad med dine Kræfter og din Bevægelighed og glæder mig til om 14 Dage at gjensee Dig og dine.

Hils dem Alle og vær selv hjerteligt hilset fra Din hengivne  
Jacobsen

# J. C. JACOBSENS ARKIV

CARLSBERGFONDET

## Afskrift af Brev til Læge Frantz Djørup.

Domodossola. 8 Juli 84.

Syd for Simplon-Passet.

Kjære Frantz.

Det er vist længe siden at jeg har skrevet til Dig fra mine Reiser, thi jeg har jo været vant til at færdes uophørligt fra Morgen til Midnat og har derfor ikke faaet Tid og Ro til at skrive mere end det aller Nødvendigste til Hjemmet og til Bryggeriet. - Nu er det lidt anderledes. Jeg kan mærke, at det i min nuværende Alder er det Fornuftigste at fare lidt mere med Lempe og ikke at fordre for meget af de physiske Kræfter. Jeg gjør derfor i Regelen kortere Dageiser og træver ikke uophørligt omkring, men standser naar jeg mærker, at jeg er træt. Dette gjælder da især her i det deilige Italien, hvis Varme imidlertid tager endeel paa Kræfterne og naturligt indbyder til dolce far niente. Men det strider nu engang mod mit inderste Væsen at "fare niente" og naar jeg ikke kan fare omkring ude, maa jeg bestille noget hjemme, der kan beskæftige min Tanke. - Jeg er derfor bleven saa flittig en Brevskriver at jeg venter ~~og~~ derfor baade fra Teplitz og fra Carlsberg og da jeg for Øieblikket ingen Pligter har i disse 2 Retninger, er Du, som min ældste Ven, den nærmeste Gjenstand for mine Tanker her i det Fjerne. - Jeg ha<sup>n</sup>, Guds skee Lov! altid beskæftiget mig meget med Selvbetrægtninger og Selvprøvelse men i det daglige, travle Liv kunne de ikke udvikle sig saaledes som under den Ensomhed og Ro jeg nu nyder paa Reisen og ikke mindst naar jeg efter gammel Sædvane tilbringer nogen Tid i stille Betragtninger i de ærverdige catholske Kirker, der altid staae aabne og som ved deres hele Ordning og aandelige Character virke ganske anderledes paa Sindet end en protestantisk Kirke. -

Jeg har da atter og atter spurgt mig selv, om jeg kunde og burde have handlet anderledes i Forhold til Carl, end jeg har gjort og derved undgaaet den sørgelige Skygge, som hviler over mit Livs Aften, men jeg har efter den ivrigste og alvorligste Prøvelse ikke fundet Andet, som jeg har Grund til at fortryde, end at jeg stillede ham altfor gunstigt som Brygger og derved altfor hurtigt, langt hurtigere end jeg anede, gjorde ham til en rig Mand. Da jeg begyndte at mærke, at mit Exempel ikke var tilstrækkeligt til at lære ham "Nøisomhed" og at den forfængelige Størheds Dæmon havde grebet ham, var han saa gammel, at han ikke vilde høre paa mine Formaning, endmindre lade sig belære. Derved var altsaa Intet at gjøre.

Senere, da jeg selv maatte overtage mit Filialbryggeri, gav



# J. C. JACOBSENS ARKIV

## CARLSBERGFONDET

jeg ham ikke alene Grund og Penge til at bygge sit nye Bryggeri lige-  
saa stort som begge mine, men gav endog mit Samtykke til at han maatte  
benytte det underfundigt tilranede Navn Ny Carlsberg i Haab om at der-  
ved idetmindste kunde tilvejebringes Fred i Familielivet. Men Alt for-  
gaves! Da han saa, at jeg byggede flere Kjældere (i det yderste Øie-  
blik) og at hans Bryggeri derved tabte Udsigten til at blive det stør-  
ste i Norden, gik han fra Sands og Samling og bar sig ad som en uvorn  
Dreng.

Jeg kan ikke omvende ham og han vil heller ikke høre Andres  
Røster, hvis der overhovedet er Andre end hans Moder, som undlade at  
snakke ham efter Munden, thi Smigrere har han som en rig Mand alt for  
mange af. Mit eneste Haab er, at Livets Sorger og Gjenvordigheder engang  
med Tiden kan vende hans Blik mod hans eget Indre, men den Dag oplever  
jeg neppe. - For mit Vedkommende faaer det at være, thi jeg har gennem-  
gaaet saa meget, at jeg er hærdet til at bære hvad det skal være og jeg  
har i mit ydre Liv saamegen Opmuntring og Tilfredsstillelse at jeg maa  
være taknemmelig for alt det Gode jeg har nydt og den Dag idag nyder.

Men for min stakkels Kone er det tungt at lide som hun gjør  
og det falder hende vanskeligt at tilegne sig det Eneste, der kan holde  
hende oppe: Resignation og Taalmodighed.

---

d. 9de Juli.                      Baveno ved Lago Maggiore

Det er dog paafaldende hvilken Indflydelse ydre Forhold, Lys og  
og Mørke, Solskin og slet Veir, etc., kunne have paa Ens Sind og Stem-  
ning! - Igaar Aftes blev Luften efter en klar men varm Dag lidt over-  
trukken og trykkende lummer som en Italiensk Sciroccoluft kan være og  
det Værelse hvori jeg boede, var indknebet og uden Udsigt. Alt dette  
gjorde mig nedstemt og fremkaldte uvilkaarligt alle de mørke Betragtning-  
er, som boe i Sjælens Inderste. - Idag er Alt anderledes; jeg boer i en  
comfortabel Leilighed lige ved Bredden af Lago Maggiore med Udsigt over  
den prægtige Søe, der med den omgivende Krands af mægtige og maleriske  
Bjergformer, straalere i det fulde Sollys, medens Luften er forfrisket  
af lange vedholdende Tordenveir i Aftes og ud paa Natten. Jeg brød op  
hertil tidligt i Morges i det skønneste Veir og har derefter i en lille  
Robaad gjort Tourentil begge Øerne med deres rige og yppige Vegetation  
af Orange og Magnolia-Lunde, mægtige Kypresser og tropiske Planter, osv.  
osv. I en saadan Omgivelse føler man atter Livslysten vaagne og Naturens  
Skønhed vækker atter Livsaanderne ved sine mægtige Vingeslag. Men man  
bør kun nippe til Nydelsens Bæger, ikke lade sig beruse deraf, thi ellers

J. C. JACOBSENS ARKIV  
CARLSBERGFONDET

slapper Nydelsen istedetfor at oplive og styrke til nyt Arbeide. Iovermorgen gaaer jeg derfor nord paa gjennem Gotthardts Tunnellen til Zürich og derfra atter til de resterende Forrretninger i Nürnberg, Frankfurt, Wiesbaden, Mainz, osv. til de Arbeider, der vente mig i Hjemmet.

Jeg har havt og venter fremdeles at <sup>faa</sup>~~have~~ rigt Udbytte i mange Henseender - ogsaa hvad Ro i Sindet angaaer - af denne Reise og jeg maa være Forsynet meget taknemmelig for, at jeg i min Alder har kunnet foretage en saadan og endnu engang lære saameget derved.

Jeg haaber, at det fremdeles gaaer regelmæssigt fremad med Dine Kræfter og Din Bevægelse og glæder mig til om 14 Dage at gjensee Dig og Dine.

Hils dem Alle og vær selv hjerteligt hilset fra Din hengivne

Jacobsen.